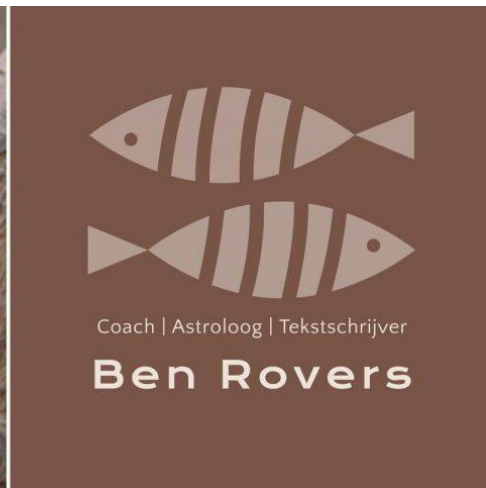
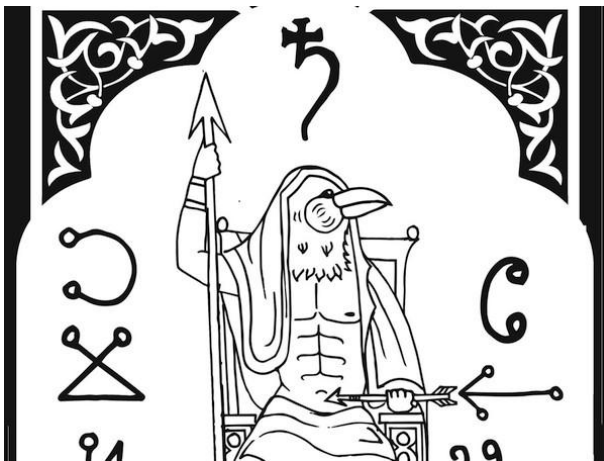

TOVEREN MET DE PICATRIX

Goud delven in 2500 jaar geschreven Astrologie

Als astrologie een taal is, dan is het de oudste ter wereld. Astrologen kunnen putten uit geschreven bronnen die teruggaan tot ver voor Christus. In deze serie duikt Ben Rovers in de goudmijn van 2500 jaar geschreven astrologie en bespreekt werken die te interessant zijn om te vergeten. Ze komen uit alle stromingen van de Westerse astrologie. De selectie is een puur persoonlijke. Het belangrijkste criterium is dat het werk een inspiratiebron kan vormen voor astrologen van deze tijd.

De Picatrix, misschien wel hét boek over astrologische magie

Waarom dit werk?

Van alle werken die in deze serie voorbijkomen, zal dit vermoedelijk het meest onbekende zijn. Nu kan je denken, als niemand het boek nu nog kent, zijn er misschien ook goede redenen om het *niet* aan de vergetelheid te ontrukken. Permitteer me, beste lezer, het hiermee oneens te zijn. Sterker nog, ik zou willen beweren dat dit boek ten onrechte het meest onbekende werk van een zeer belangrijke astrologische traditie is, die van de astrologische magie. Om de inhoud goed te kunnen duiden, gaan we eerst wat context schetsen. Aan het einde zal ik laten zien hoe de traditie van astrologische magie zich

telkens weer in nieuwe vormen aandient en dus hoogst actueel is. En laat het doel helder zijn: ik wil zoveel mogelijk astrologenzieltjes winnen voor dit fascinerende boek 😊.

De geschiedenis van de Picatrix

Het boek dateert zeer waarschijnlijk uit de 11^e eeuw en komt uit de Arabisch/Moorse traditie in Spanje. Het origineel is Arabisch, maar in de 13^e eeuw verscheen een Latijnse vertaling. Deze versie genoot met name in de Renaissance (15^e en 16^e eeuw) grote populariteit in Europa. Invloedrijke denkers en astrologen, zoals Marcilio Ficino (die o.a. Plato en de Hermetische teksten vertaalde), kenden dit werk. Het boek genoot daarna nog zeker enkele eeuwen brede bekendheid. Pas in de twintigste eeuw verscheen de Picatrix in moderne talen (Duits en Engels). Pas heel recent, in 2010, verscheen een (Engelse) vertaling die is gemaakt door mensen met verstand van astrologie. Deze versie gebruik ik (Greer & Warnock 2010). Waar de naam Picatrix vandaan komt, is niet helemaal duidelijk. Sommige geleerden menen dat het hier gaat om de naam van de samensteller van het boek: Bigratis. Een figuur die in Asterix & Obelix niet zou misstaan. En dat treft, want *fun fact*: in deel 3 van Asterix komt een druide voor die Cicatrix heet (in de Franse editie).

Toverij, wat was dat ook alweer?

De Picatrix wordt een *grimoire* genoemd: een toverboek. Dit was in de middeleeuwen een populair genre. De toepassing van magie of toverij gaat terug op een oude traditie, die van de theurgie: dit is het aanroepen van Goden om zich te manifesteren in stoffelijke voorwerpen. Heel vroeger ging het vaak om godenbeelden. Men maakte bijvoorbeeld een beeld van Zeus en riep vervolgens Zeus aan om in dit beeld zijn intrek te nemen. Het doel van de beoefenaar was om in aanraking te komen met het Goddelijke en met die kracht ook zaken te kunnen bewerkstelligen op het aardse vlak. De vroegste theurgische teksten dateren van net na Christus (bijv. de Chaldeïsche Orakelen en het boek 'Over de Mysterieën' van Iamblichus).

Wat de beoefenaar van magie in de kern doet, is communiceren met geestelijke krachten en deze op een bewuste wijze aanwenden in stoffelijke zaken. Hiervoor werd het voorbeeld genoemd van de Godenbeelden, maar een wellicht bekender voorbeeld is dat van de amulet of talisman: een tastbaar object dat geestelijke kracht bezit, zoals bescherming bieden, geluk brengen, gezondheid, een kind, et cetera.

Wat is astrologische magie?

Magie en astrologie zijn heel verschillende zaken. Bij astrologie regeert het lot: de stand van de planeten bepaalt hoe zaken zich manifesteren. Daarover heb je als mens geen controle: met Maan in Ram ziet je gevoelsleven er onvermijdelijk anders uit dan met Maan in Vissen. Daar doe je niks aan. De toepassing van magie gaat uit van het idee dat de mens op enigerlei wijze invloed kan uitoefenen op de zaken des levens. Dit raakt aan een fundamentele discussie die we ook in de astrologie tegenkomen: waar eindigt het lot en begint de vrije wil?

Niettemin laat de magische praktijk zich prima combineren met de toepassing van astrologie. Magie richt zich middels bijvoorbeeld voorwerpen, rituelen, en spreken op het aanroepen van verborgen geestelijke krachten. Bij astrologische magie worden deze krachten gevonden in, jawel, de werking van planeten. Ergens in de Picatrix vinden we het volgende uitspraak:

Alle dingen in deze wereld zijn ondergeschikt aan de hemelse vormen

De Picatrix zegt hier verder over: alle wijzen zijn het erover eens dat de planeten invloed uitoefenen op verschijnselen in deze wereld. Hieruit volgt dat de kern van de toepassing van magie gevonden wordt in de beweging van planeten.

Wat astrologische magie kenmerkt en onderscheidt van veel andere toepassingen van astrologie is dat deze niet stopt bij het inzicht krijgen in hoe zaken in onze wereld werken (de natuurwetmatige kracht van planeten), maar dat dit inzicht ook wordt aangewend om de verschijnselen van de wereld te beïnvloeden. Dit roept 'best wel' diepe vragen op. Als u Christen bent of een andere godsdienst aanhangt, zult u waarschijnlijk verzuchten: 'Maar dan gaan we als astroloog toch op de stoel van God zitten?' De astrologische tovenaars zal u antwoorden: jazeker, en daarmee neem ik mijn plaats in als medeschepper naast God.

De toepassing van astrologische magie is historisch gezien nauw verbonden met het Neoplatoonse en Hermetische denken. De gedachte hier is dat alles in onze schepping, microkosmos en macrokosmos, een manifestatie is van het ene. Volgens de Hermetica neemt de mens in de schepping een bijzondere positie in: alleen die is in staat om vanuit de veelheid van de verschijnselen de weg terug naar het ene te vinden. Hoe? Door het ontdekken van de analogieën. Zeker in de theurgische traditie, waarover het hiervoor ging, is dit een zeer heilig doel: de toepassing van magie is erop gericht een te worden met God.

In de Picatrix vinden we toepassingen van astrologische magie die niet allemaal een hoog spiritueel doel dienen. Het gaat bijv. ook over het maken van talismans om een huis te vernietigen of een vijand te verslaan. Ook vinden we voorbeelden van magie waarbij wordt gewerkt met dierenbloed. Vertaler en astroloog Christopher Warnock zegt hierover dat men lang heeft nagedacht of men deze passages wel zou opnemen. Men heeft het wel gedaan, maar zeer dringende kanttekeningen geplaatst dat sommige procedures gevaarlijk of zelfs dodelijk kunnen zijn ('Don't try this at home', zeg maar).

Zoals met alles in het leven is het uiteindelijk de mens die bepaalt wat hij met bepaalde krachten doet. Zoals Warnock zegt: je kan met een auto brood naar mensen brengen of er mensen mee dood rijden. Datzelfde geldt ook voor de toepassing van astrologische magie. In de Picatrix wordt geen onderscheid gemaakt tussen goed en kwaad bedoelde magie.

Het boek zelf

De Picatrix is geen boek met een kop en een staart. Het gaat om een verzameling min of meer losse teksten die gebundeld zijn. Het is ingedeeld in vier delen, boeken genoemd. Grofweg zijn er twee soorten inhoud te onderscheiden. Aan de ene kant bestaat het boek uit een verzameling van technieken, rituelen, recepten en dergelijke die je kan toepassen om bepaalde magische effecten te bewerkstelligen. Anderzijds bevat het boek veel diepzinnige beschouwingen over de aard van de natuur, de ziel, de relatie met God, et cetera. Het helpt om kennis van klassieke astrologie te hebben, want daar wordt vaak gebruik van gemaakt. Zo wordt veel gewerkt met waardigheden van planeten en vooral met electieastrologie, want bij de toepassing van astrologische magie vormt timing een belangrijke sleutel.

Enkele voorbeelden uit het boek om een gevoel te krijgen bij de tekst.

Een goed gesprek met Saturnus

Het boek geeft tips voor als je iets van Saturnus wilt (boek 3, hoofdstuk 7). Stap 1: De eerste voorwaarde voor een 'goed gesprek' is dat de planeet er goed bij staat, want anders zal zijn werking niet voordelig voor je zijn. De beste plek is dan Saturnus in Weegschaal, want daar staat hij in verhoging. In Waterman staat Saturnus ook heel goed, want in dat teken 'verheugt' deze planeet zich en ook Steenbok is okay, want dat is volgens de Picatrix zijn 'tweede huis'. (Deze laatste bewering zal moderne astrologen vreemd in de oren klinken). Hierna volgen nog wat zaken waar je qua timing op moet letten en ook horoscoopstanden die je moet vermijden. Zo is een vierkant met Mars een absolute NO GO; je wilt nooit met Saturnus spreken als die een disharmonisch aspect maakt met de andere 'bad boy' van de klassieke astrologie. Ook als Saturnus Retrograde loopt, is er weinig (goeds) van hem te verwachten.

Stap 2 is dan om de juiste kleren aan te trekken (uiteraard: van top tot teen in het zwart) en naar een geschikte plek te gaan waar Saturnus zich prettig voelt (denk donkere en verlaten plekken, plekken waar je je als mens bescheiden kunt voelen). Op die plek ga je pillen maken van een combinatie van kruiden en dierlijke producten (don't try this at home!). Deze pillen verbrandt je in een meegebracht wierookvat terwijl je met je gezicht naar Saturnus gericht, het volgende gebed opzegt:

Oh verheven heer, wiens naam groot is en die staat boven de hemels van alle andere planeten, en die door God subtiel en verheven is gemaakt. U bent heer Saturnus, die koud en droog is, schaduwrijk, de schrijver van het goede, trouw in uw vriendschappen, trouw aan uw woord, duurzaam en volhardend in uw liefde en haat. Uw kennis reikt ver en diep, waarheidsgetrouw in uw woorden en beloften, individueel opererend, eenzaam, ver weg van anderen, dichtbij leed en verdriet, ver van vreugde en feestelijkheden; u bent oud, antiek, wijs en vernietigt kennis van goede dingen; u bent de schrijver van goed en kwaad. Miserabel en gekweld is degene die ongelukkig is geworden door uw ongeluk. En gelukkig is hij die wordt aangeraakt door uw geluk. God heeft krachten en deugden in u geplaatst en een geest die goed en kwaad veroorzaakt. Ik vraag u, vader en heer, dat u door middel van uw verheven namen en wonderbaarlijke daden, voor mij [specificatie van wens] kan betekenen.

Hierna volgen nog enige instructies over het gebed, dat bij voorkeur wordt uitgesproken op de dag van Saturnus (zaterdag) en in het uur van Saturnus (8^e, 15^e of 22^e uur na zonsopgang). De intentie van bescheidenheid is van belang, omdat het om Saturnus gaat.

Aardig aan dit voorbeeld is dat we in het gebed Saturnus enerzijds leren kennen als een planeet die weinig vreugde brengt, maar het illustreert tegelijkertijd de kwaliteiten van Saturnus die de mens het goede brengen, zoals volharding, wijsheid en bescheidenheid. Daarnaast maakt dit voorbeeld duidelijk dat we die krachten kunnen aanwenden voor heel uiteenlopende zaken. In de Picatrix is een Hermetische ondertoon te ontwaren: net als mensen zijn planeten bezielde grootheden die laveren tussen de geestelijke wereld van eenheid, verbinding en liefde en de stoffelijke wereld van onderscheid en strijd.

Nierstenen genezen

Astrologische magie wordt ook aangewend om ziekten te genezen, zie het volgende voorbeeld:

Een beeld om nierstenen en blaasstenen te genezen (boek 1, hoofdstuk 5)

Maak een beeld van een leeuw op een goudkleurig blad. Deze leeuw houdt de steen in zijn klauw alsof hij ermee danst. Maak dit beeld in het uur van de Zon wanneer de eerste graad van de tweede face van Leeuw (11^e graad Leeuw, BR) op de Ascendant staat. Wie dit beeld draagt, wordt onmiddellijk bevrijd van zijn klachten. Dit is al vele malen aangetoond. Hermes voegt hieraan toe dat bij het maken van het beeld de Maan niet in een toenemend sextiel met Saturnus mag staan en de Zon niet in aspect met Saturnus, ook niet in een afnemend aspect.

Voor het genezen van de betreffende medische klacht moet de astro-magiër dus op zoek naar een specifiek tijdstip, zoals aangegeven in het recept: 11^e graad Leeuw moet op de Ascendant staan in het uur van de Zon. Vervolgens moet de astroloog checken of de aangegeven malefics zich niet manifesteren (de genoemde Saturnus-aspecten). Als de astroloog een geschikt tijdstip heeft gevonden, vormt dit het startpunt voor het maken van het beeld.

Voorwaarden voor succesvol werken met de kracht van planeten

De Picatrix staat vol met boeiende, grappige en soms ook afschrikwekkende receptuur voor de astro-magische praktijk. We vinden in het boek ook meer algemene beschouwingen over hoe je deze kunst het beste kan bedrijven. In het vierde hoofdstuk van het vierde boek worden hierover 45 uitspraken gedaan. Enkele voorbeelden.

Uitspraak 1: wanneer de mens de krachten en deugden van een planeet ten volle wil benutten, dient hij zich maximaal met deze planeet te verbinden, bijvoorbeeld door activiteiten uit te voeren waar de planeet over heerst, door bewust te putten uit krachten waar de planeet voor staat, en vooral door hierop geestelijk gericht te blijven.

Uitspraak 9: Het gevraagde zal snel vervuld worden als de planeet waarop het gevraagde zich richt, tevens heerst over de geboortehoroscoop van de betrokkene. Als dit niet het geval is, wordt het gevraagde moeilijker bereikt.

Uitspraak 11: Als de aard van de Ascendant afwijkt van het gevraagde, zal het gevraagde niet worden verkregen, ook het gebed zal dan niets opleveren.

Uitspraak 26: Vertraging in de uitkomst van het gevraagde is het gevolg van: fouten in de procedure, een gebrek aan vertrouwen of wanorde in de structuur van de procedure

Uitspraak 30: een zware planeet, heeft, ondanks zijn langzamere beweging, een sterkere uitwerking dan een lichtere. De lichtere planeten werken wel sneller.

Final Thought: betekenis voor deze tijd

Elke astroloog werkt vanuit de aanname dat er een samenhang bestaat tussen planeten aan de hemel en gebeurtenissen hier op aarde. Bewust of onbewust nemen veel astrologen aan dat er sprake is van invloed in één richting: de planeten beïnvloeden het leven op aarde. Astrologische magie stelt de mens centraal en zijn vermogen om met de planeten 'samen te werken' en ze zelfs te 'sturen'. In de Picatrix wordt in dit verband meermalen de kracht van geloof benadrukt. Dit is iets dat mensen bezitten, maar planeten niet. Geloof is een scheppende kracht waarmee de mens de goden die over hem heersen, ook kan beïnvloeden. Dit inzicht is om meerdere redenen belangwekkend voor de astroloog van nu. Het leert ons bijvoorbeeld dat we niet alleen onderworpen zijn aan de wetten van het lot, maar dit lot ook zelf in handen kunnen nemen. En het leert ons wellicht ook dat de beoefening van astrologie zelf eveneens gebaseerd is op de kracht van geloof (in de zin van betekenisverlening), meer dan op kennis van 'astronomische feiten'.

Hoewel astrologische magie, in de vormen zoals beschreven in de Picatrix, nogal uit de mode is geraakt, is het fenomeen zelf springlevend. Ik durf -op basis van mijn beperkte waarneming- zelfs te stellen dat het bezig is aan een opmars. De vormen waarin het zich manifesteert zijn veranderd evenals de naam die we eraan geven, maar er lijkt sprake van een groeiend aantal astrologische praktijken dat gericht is op verandering/beïnvloeding van situaties door middel van astrologische symboliek. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ervaringsgerichte en therapeutische methoden van astrologie, het werken met opstellingen en dergelijke. Veel van deze methoden beperken zich niet tot het verkrijgen van inzicht, maar richten zich expliciet op verandering. Ook nu nog worden (bij wijze van voorbeeld) gesprekken met Saturnus gevoerd teneinde bepaalde krachten van deze planeet in stelling te brengen en andere wellicht af te zwakken. Tegenwoordig gaat het bij deze technieken vaak om veranderingen op psychologisch of spiritueel vlak. Daarin onderscheiden moderne astro-magische praktijken zich wellicht van de middeleeuwse, die meer materialistisch georiënteerd lijken. Ook het werken met talismans heeft de tand des tijds royaal doorstaan en is nooit helemaal uit de mode geraakt.

In de podcast van Chris Brennan legt vertaler Warnock uit hoe moeilijk het was om het manuscript van de Picatrix bij een reguliere uitgever onder te brengen. Ze wilden er hun vingers niet aan branden. Magie wordt toch vaak geassocieerd met zwarte magie; een erfenis van het Christendom, die de magische praktijk in verband brengt met het werk van de duivel. Astrologische magie als fenomeen attendeert ons hoe dan ook op het grote belang van (een zuivere) intentie bij de astroloog die het toepast. Zoals Warnock aangeeft: astrologische magie kan een vehikel zijn waarmee we brood bezorgen bij mensen of ze doodrijden.

Meer weten?

Voor dit artikel heb ik gebruik gemaakt van de Engelse vertaling van de Picatrix door John Michael Greer en Christopher Warnock (Adocentyn Prerss, 2010). Er is helaas geen Nederlandstalige versie beschikbaar. Ik raad deze versie aan voor de astrologisch geïnteresseerde. Daarnaast heeft Chris Brennan een podcast aflevering gewijd aan dit boek, zie : <https://theastrologypodcast.com/2020/01/24/the-picatrix-a-grimoire->

Ben Rovers (2022). *Toveren met de Picatrix* (www.benrovers.com)

[of-astrological-magic/](#) Voor wie meer context wil, raad ik de zeer informatieve website van Christopher Warnock aan, over astrologie in de renaissance: <https://renaissanceastrology.com/> . Voor meer informatie over mijn eigen ervaring met astrologische magie, zie <https://mythcosmologysacred.com/the-jupiter-project-ben-rovers/>.

OVER DE AUTEUR

Ben Rovers werkt als professioneel astroloog en heeft een praktijk in Nijmegen. Hij is oprichter van De Hermetische Kosmos | School voor Astrologie. Hij schrijft en spreekt regelmatig over astrologische, kosmologische en esoterische onderwerpen. Zijn interesses gaan o.a. uit naar antieke kosmologie, filosofische grondslagen van astrologie en Hermetische Astrologie (een op de ziel gerichte vorm van astrologie die inzichten uit Hermetische teksten verbindt met astrologie). Neem contact op via www.benrovers.com.